

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออก ปีการศึกษา 2548 จำนวน 26,343 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออก ปีการศึกษา 2548 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม โดยการสุ่มอย่างง่าย ใช้วิธีการจับฉลากเขตพื้นที่การศึกษา เป็นตัวแทนจังหวัดเขตพื้นที่การศึกษาละ 1 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรสดร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว เขต 2 และใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน

ขั้นตอนที่ 2 ใช้ประเภทของสถานศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น แบ่งเป็น ประถมศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษา และมัธยมศึกษา ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ให้ผู้บริหารสถานศึกษาสุ่มตัวอย่างครุตามสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จะได้กลุ่มตัวอย่าง 375 คน ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในภาคตะวันออก

จำแนกเป็นรายเขตพื้นที่การศึกษา และประเภทของสถานศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 1				กลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 2			
	ประถมศึกษาศึกษา	ขยายโอกาสทางการศึกษา	มัธยมศึกษา	รวม	ประถมศึกษาศึกษา	ขยายโอกาสทางการศึกษา	มัธยมศึกษา	รวม
ชลบุรี เขต 2	737	477	395	1,609	19	12	10	41
ระยอง เขต 2	690	270	300	1,260	17	7	8	32
จันทบุรี เขต 1	461	608	516	1,585	12	15	13	40
ตราด	795	386	338	1,519	20	10	9	39
ฉะเชิงเทรา เขต 2	836	723	371	1,930	21	18	10	49
ปราจีนบุรี	1,351	1,095	724	3,170	34	28	18	80
นครนายก	972	535	519	2,026	25	14	13	52
สระแก้ว เขต 2	790	551	294	1,635	20	14	8	42
รวม	6,632	4,645	3,457	14,734	168	118	89	375

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับประเภทของสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เป็นคำถามเกี่ยวกับประเภทของสถานศึกษา ได้แก่ ประถมศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษา และมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 2 แบบ ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคล ส่วนภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน แบ่งออกเป็น การให้รางวัลตามสถานการณ์ และการบริหารโดยการยกเว้น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสิ่งแวดล้อม และความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษา
2. ร่างแบบสอบถามจากหลักการและทฤษฎีในข้อ 1 เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ความเห็นชอบ
3. เสนอแบบสอบถามต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิรายนามดังต่อไปนี้
 - 3.1 นายสุพัฒน์ กาศมณี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 2
 - 3.2 รศ.ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและวัดผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 3.3 ดร.สมุทรา ชำนาญ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 3.4 นายวิทยา ตุงคะเสน หัวหน้ากลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2
 - 3.5 นางสุณี แสงสว่าง ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดโคกขี้หนอน

4. เสนอแบบสอบถามต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try-Out) ใ้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือดังนี้

5.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อกับค่าเฉลี่ยรวมของแบบสอบถามแต่ละด้าน (Item-Total Correlation) และได้ค่าสหสัมพันธ์ (r) รายข้อของแบบสอบถามแต่ละข้อดังนี้

5.1.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง .40 ถึง .90 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค หน้า 123 - 124)

5.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง .48 ถึง .83 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค หน้า 125)

5.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202 - 204) และได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามแต่ละฉบับดังนี้

5.2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) = .98 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค หน้า 124)

5.2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) = .95 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค หน้า 125)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอลงชื่อจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดส่งแบบสอบถาม ให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้รับบรรจุของแต่ละชุดอย่างมิดชิดพร้อมได้ติดแสตมป์ จ่าหน้าของถึงผู้วิจัย เพื่อให้ส่งคืนตามกำหนด

3. ติดตามแบบสอบถามส่วนที่ยังไม่ส่งคืนด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้

4. ได้รับแบบสอบถามคืนเป็นจำนวนทั้งสิ้น 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละร้อยของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม และการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ และเทียบกับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 22 - 25) ดังนี้

2.1 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้เกณฑ์และการแปลความหมาย ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ โดยมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ โดยมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ โดยมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ โดยมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ โดยมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 แบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษา ใช้เกณฑ์และการแปลความหมาย ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) แล้วเทียบกับเกณฑ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540, หน้า 144) ดังนี้
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .81 ขึ้นไป	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง .61-.80	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง .41-.60	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง .21-.40	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำกว่า .20	ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการทดสอบสมมติฐานการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 “ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประเภทของสถานศึกษา แตกต่างกัน” สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)
3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 “ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา” สถิติที่ใช้คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)
4. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 “ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงใต้” สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)